

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства культури
та інформаційної політики України
2024 № _____

ДОРОЖНЯ КАРТА
для підтримки відновлення плюралістичного, прозорого та
незалежного післявоєнного медіа-простору після припинення чи
скасування воєнного стану

Дорожня карта для підтримки відновлення плюралістичного, прозорого та незалежного медіа-простору* після припинення чи скасування воєнного стану (далі – Дорожня карта) – це документ, підготовлений Міністерством культури та інформаційної політики України, в якому викладена узгоджена позиція ключових стейкхолдерів у сфері медіа щодо цілей і ключових завдань із створення ефективних механізмів відновлення плюралістичного, прозорого та незалежного післявоєнного медіа-простору, гарантування дотримання в Україні статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, після припинення чи скасування воєнного стану.

24 лютого 2022 року політичне та військове керівництво російської федерації, діючи всупереч вимогам пунктів 1 та 2 Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05.12.1994, принципам Заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01.08.1975, вимогам частини 4 статті 2 Статуту Організації Об'єднаних Націй, а також ряду Декларацій, затверджених Резолюціями Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (Резолюція ГА ООН від 09.12.1981 № 36/103, Резолюція ГА ООН від 16.12.1970 № 2734 (XXV), Резолюція ГА ООН від 21.12.1965 № 2131 (XX), Резолюція ГА ООН від 14.12.1974 № 3314 (XXIX) тощо), віддало наказ підрозділам збройних сил російської федерації розпочати повномасштабне вторгнення на територію України.

У той же день, на виконання зазначеного вище наказу, військовослужбовці збройних сил російської федерації, шляхом відкритої збройної агресії незаконно вторглися на територію України та здійснили збройний напад на воєнні та цивільні об'єкти, об'єкти критичної інфраструктури, народногосподарського й оборонного значення тощо, а також незаконно окупували частини території України. Ці дії збройних сил російської федерації призвели й продовжують призводити, зокрема до загибелі й поранень сотень тисяч людей, включно із журналістами.

У відповідь на незаконні дії російської федерації в Україні введений воєнний стан (див. Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022, Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»).

Російська федерація діє з грубим та цинічним порушенням законів та звичаїв війни, зокрема шляхом здійснення обстрілів об'єктів цивільної інфраструктури (що включає у себе й обстріли населених пунктів ракетами різних видів та типів), які знаходяться як на лінії фронту, так і далеко поза нею.

Факт державного тероризму з боку російської федерації, неонацистський характер її політичного, тоталітарного режиму, є підтверджений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН «Агресія проти України», ухваленої 2 березня 2022 р., і закликами урядів практично всіх країн світу.

Ще з 2014 року, і навіть раніше, росія розгорнула масовану пропагандистську машину для виправдання окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, окремих територій України, що входять до складу Донецької та Луганської областей, та відбілювання росії. Незадовго до вторгнення російські пропагандистські телевізійні ресурси представили Україну як територію, яку сформували російські утворення, фактично декларуючи наміри агресора знищити державність України. Після вторгнення російська пропагандистська машина направила свої зусилля на просування цілі знищення державності України.

Російська дезінформація спрямована на виправдання військової агресії проти України, приховування реальних масштабів військових дій, злочинів росії проти людяності, воєнних злочинів та злочинів агресії. На окупованих територіях одним із перших кроків росіян є захоплення інформаційного простору, інформаційна ізоляція, поширення власної пропаганди та переадресація інтернет-трафіку через сервери російської федерації. Водночас агресор атакує інформаційно-телекомунікаційну інфраструктуру: велика кількість технічного обладнання, що забезпечує мовлення на території України, було знищено агресором. Йдеться про телевежі, телекомунікаційне обладнання, обладнання редакцій медіа, у тому числі Національної суспільної телерадіокомпанії України. Зазначимо, що представники медіа та українська інформаційна інфраструктура є цілеспрямованою мішенню російських збройних сил.

Станом на травень 2024 року від початку повномасштабного вторгнення росія скоїла 589 злочинів проти журналістів та медіа в Україні (за даними Інституту масової інформації):

- 80 медійників загинуло, з них 10 при виконанні професійних обов'язків;
- 14 журналістів залишаються зниклими безвісти;
- 24 журналіста викрадено російськими військовими;
- 30 журналістів поранено.

В 2024 році росіяни поновили обстріл української теле- та радіоінфраструктури, раніше такі випадки частіше фіксувались на початку повномасштабного вторгнення російської федерації у 2022 році.

Зокрема, було здійснено:

- 18 обстрілів телевеж;

- 28 випадків вимкнення українського мовлення та заміщення його російською пропагандою;
- 18 нападів та захоплень редакцій медіа;
- понад 50 будівель редакцій місцевих медіа зруйновані або пошкоджені (за даними НСЖУ);
- понад 22% українських медіа втратили доступ до приміщення або майна через окупацію та бойові дії (дані НСЖУ, 2022);
- 73 кіберзлочини росії проти українських суб'єктів у сфері медіа;
- 234 медіа припинили свою роботу через війну росії проти України.

Дорожня карта направлена на нейтралізацію основних викликів та проблем, пов'язаних із тривалою війною росії проти України, а саме:

- зруйнована інформаційна інфраструктура внаслідок збройної агресії;
- виїзд спеціалістів у сфері медіа та комунікацій із прифронтових та тимчасово окупованих територій;
- обмеження внаслідок дії правового режиму воєнного стану;
- скрутне фінансове становища суб'єктів у сфері медіа, в тому числі з тимчасово окупованих та прифронтових територій;
- низький рівень спроможності органів державної влади та місцевого самоврядування вести стабільну і якісну комунікацію внаслідок збройної агресії;
- проблеми з логістикою, зникнення традиційних торгових точок і каналів поширення друкованих медіа;
- низька культура медіа споживання та недостатній рівень медіаграмотності населення;
- дезінформаційні атаки з боку країни-агресора;
- відсутність чіткої регуляції діяльності медіа в соціальних мережах;
- обмеження доступу до публічної інформації внаслідок правового режиму воєнного стану.

Під час правового режиму воєнного стану здійснюється оцінка завданих збитків інформаційній інфраструктурі та вирішуються інші проблемні питання задля забезпечення громадян суспільно необхідною інформацією шляхом відновлення національного теле-, радіомовлення, діяльності місцевих медіа та комунікаційних підрозділів обласних, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, поліпшення ситуації з доступом до мережі Інтернет та засобів телекомунікацій.

У той же час постає виклик забезпечення відновлення плюралістичного, прозорого та незалежного післявоєнного медіа-простору, який є необхідною складовою поточного розвитку України, а відновлення медіа – частиною плану відновлення України. Саме професійні медіа здатні якісно пояснити аудиторії, що відбувається у галузі відбудови, на що спрямовуються кошти, виділені партнерами, як працюють програми допомоги, та забезпечити публічний контроль над витратами. Недостатня кількість локальних медіа, яким

Проект довіряють, створює додаткову соціальну напруженість. Утворений інформаційний вакуум заповнює дезінформація що, як наслідок, призводить до недовіри місцевих мешканців до процесів відбудови в Україні. Для забезпечення м'якого та сталого відновлення плюралізму медіа простору під час післявоєнної відбудови МКІП було розроблено цю Дорожню карту.

Документ складається з трьох розділів, містить визначені цілі та завдання для МКІП, які повинні бути досягнуті і виконанні після припинення чи скасування воєнного стану задля відновлення плюралістичного, прозорого та незалежного післявоєнного медіа-простору.

Розділ I містить завдання МКІП, направлені на стабільне відновлення діяльності суб'єктів у сфері медіа на всій території України, в тому числі на деокупованих територіях, та містить пункти, направлені на аналіз стану інформаційної інфраструктури, поліпшення екосистеми діяльності загальнонаціональних, регіональних та місцевих суб'єктів у сфері медіа, підтримку в поверненні релокованих медіа на деокуповані території та заходів, направлених на забезпечення інформаційної реінтеграції населення деокупованих територій.

Розділ II спрямований на відновлення прозорості та повної діяльності державних органів у сфері доступу до публічної інформації, зв'язків із громадськістю, інформаційної політики та комунікації шляхом сприяння укомплектуванню працівниками структурних підрозділів у згаданих сферах, проведення заходів направлених на підвищення компетенції працівників у згаданих сферах, впровадженню заходів відновлення сфери доступу до публічної інформації.

Розділ III направлений на підвищення рівня резильєнтності населення України до дезінформаційної та маніпулятивної інформації шляхом реалізації Національного проекту з медіаграмотності «Фільтр» та Головної редакції «Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки», що є структурним підрозділом УНІА «Укрінформ», підвищення навичок державних службовців у протидії дезінформації, а також заходів направлених на реалізацію державної політики «Єдиного голосу».

Враховуючи динамічний характер перебігу російсько-української війни, неможливості врахування всіх обставин під час після припинення чи скасування воєнного стану та/чи у разі зміни потреб чи пріоритетів ключових стейкхолдерів, Дорожня карта може бути переглянута.

Примітка

* Медіа-простір – це сукупність усіх медійних засобів та платформ, які використовуються для передачі інформації, комунікації та взаємодії у суспільстві. Це можуть бути телебачення, радіо, газети, журнали, інтернет-видання, соціальні мережі, блоги та інші канали комунікації.

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
I. Сприяння стабільному відновленню діяльності суб'єктів у сфері медіа на всій території України	1. Звернутися до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, задля забезпечення поновлення дії ліцензій та реєстрації, яка була призупинена через тимчасову окупацію території України.	Надіслано звернення	Протягом місяця після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення <i>(за згодою)</i>
	2. Надання сприяння заходам, направленим на проведення експертизи щодо ступеня	Проведено експертизу	Протягом двох місяців після припинення чи	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	пошкоджень об'єктів інформаційної інфраструктури та оцінки нанесених збитків.		скасування воєнного стану	Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)
	3. Активізувати проведення інформаційної кампанії щодо підключення до української загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі.	Проведено інформаційну кампанію	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	4. Створення умов для надання державної адресної підтримки суб'єктам у сфері медіа.	Забезпечено підтримку	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Держкомтелерадіо (за згодою) Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)
	5. Залучення партнерів із розвитку до відбудови зруйнованих об'єктів інформаційної інфраструктури.	Залучено партнерів	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	6. Залучення допомоги партнерів з розвитку з метою придбання медіа-обладнання	Залучено партнерів	Протягом року після припинення	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	для забезпечення діяльності суб'єктів у сфері медіа.		чи скасування воєнного стану	
	7. Підготовка позицій Уряду України щодо повідомлень, розміщених на Платформі Ради Європи з сприяння захисту журналістики та безпеки журналістів.	Надано позицію	Постійно	МКІП
	8. Створення сприятливих умов для розвитку регіональних та місцевих медіа.	Створено умови для покращення інституційних спроможностей регіональних та місцевих медіа Проведено заходи для підтримки зв'язків регіональних та місцевих медіа з партнерами з розвитку та іншими донорськими організаціями Створено умови направлення на повернення в деокуповані території релокованих медіа	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Укртелерадіопресінститут (за згодою)

Ціль	Найменування заходу	Індикатор виконання	Строк виконання	Відповідальний за виконання
		Створено умови для реалізації ініціативи відновлення медіа «Вікно Відновлення»		
	9. Проведення підвищення кваліфікації працівників регіональних та місцевих медіа з питань отримання грантової підтримки.	Проведено підвищення кваліфікації	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Укртелерадіопресінститут (за згодою)
	10. Сприяння в забезпеченні стабільної роботи національних публічних аудіовізуальних медіа.	Стабільно працюють у регіонах	Постійно	МКІП УНІА «Укрінформ» (за згодою) АТ «НСТУ» (за згодою) ДП «МПУ» (за згодою)
	11. Забезпечення стабільного фінансування суспільних медіа України.	Держава забезпечує належне фінансування АТ «НСТУ», яке передбачається окремим рядком у Державному бюджеті України та становить не менше 0,2 %	Щороку	МКІП АТ «НСТУ» (за згодою)

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
		видатків загального фонду Державного бюджету України за попередній рік.		
	12. Забезпечення розширення кола суб'єктів у сфері медіа, яким може надаватися державна адресна підтримка.	Проект акта щодо внесення змін до Закону України "Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста" подано на розгляд Кабінету Міністрів України	Протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	13. Сприяння становленню інституту саморегулювання суб'єктів у сфері медіа.	Проведено публічні заходи	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	14. Сприяння створенню та поширенню інформаційних матеріалів, направлених на інформаційну реінтеграцію населення деокупованих територій щодо суспільно важливої інформації та дій державної влади.	Проведено заходи направленні на інформаційну реінтеграцію населення	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (за згодою) Держкомтелерадіо (за згодою)

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
				НСТУ (за згодою ДП «МПУ» (за згодою)
	15. Проведення за участю інститутів громадянського суспільства постійного моніторингу дотримання прав і свобод журналістів, а також інших осіб, які поширюють суспільно важливу інформацію, висвітлюють ситуацію та події.	Проведено моніторинг	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Інститути громадянського суспільства (за згодою)
	16. Забезпечення прозорості і доступності інформації про структуру власності суб'єктів у сфері медіа.	Забезпечено висвітлення наданої Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення інформації інформації про структуру власності суб'єктів у сфері медіа	Протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)
	17. Надання підтримки в цифровізації ліцензійних та реєстраційних процедур у	Надано сприяння Національній раді України з питань	Протягом шести місяців після припинення чи	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	сфері медіа та видавничій сфері з метою стимулювання конкурентного середовища.	телебачення і радіомовлення у пошуку партнерів для цифровізації ліцензійних та реєстраційних процедур у сфері медіа та видавничій сфері	скасування воєнного стану	Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)
	18. Надання сприяння в здійсненні об'єктивного та неупередженого контролю за дотриманням суб'єктами у сфері медіа вимог та обмежень щодо змісту інформації.	Здійснено об'єктивний та неупереджений контроль	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)
	19. Надання сприяння в проведенні офіційного моніторингу суб'єктів у сфері медіа з метою попередження порушень законодавства у сфері медіа та упередження потрапляння в інформаційний простір неправдивої,	Проведено офіційний моніторинг	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (за згодою)

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	дискримінаційної, пропагандистської інформації.			
	20. Надання підтримки у створенні медіа-хабів, у тому числі на базі обласних військових (державних) адміністрацій.	Створено медіа-хаби	Впродовж року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Інститути громадянського суспільства (за згодою)
	21. Підвищення навичок журналістів та інших працівників суб'єктів у сфері медіа з питань цифрової та фінансової грамотності, етичних стандартів, журналістські розслідування, цифровізації, управління командою, стратегічного розвитку та диверсифікація ресурсів	Проведення курси підвищення кваліфікації	Впродовж року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП Інститути громадянського суспільств (за згодою)
	22. Забезпечення реалізації пільг, визначених статтями 5 та 6 Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста»	Забезпечення надання пільг	Постійно	МКІП
	23. Сприяння включенню розділу про відновлення	Програмні документи з питань відновлення	Постійно	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	діяльності суб'єктів у сфері медіа до програмних документів з питань відновлення регіонів	регіонів містять положення щодо відновлення діяльності суб'єктів у сфері медіа		
	24. Створення на базі «Медіацентру Україна – Укрінформ» комунікаційного майданчику для комунікації з іноземною аудиторією.	Створено комунікаційний майданчик	Протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (за згодою)
	25. Надання сприяння Українському культурному фонду у впровадженні грантової підтримки для суб'єктів у сфері медіа.	Впроваджено грантову підтримку	Протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УКФ (за згодою)
II. Забезпечення доступу до інформації	1. Сприяння центральним органам виконавчої влади, обласним та Київській міській військовим (державним) адміністраціям та органам місцевого самоврядування у впровадженні заходів, направлених на забезпечення доступу до публічної	Відновлення рівень доступу до публічної інформації до довоєнного показника	Протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	інформації (на рівні показників довоєнних часів).			
	2. Сприяння достовірному та широкому висвітленню інформації щодо діяльності органів державної влади в післявоєнний період.	Інформація щодо діяльності органів висвітлюється широко та достовірно	Впродовж року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (за згодою) АТ «НСТУ» (за згодою) ДП «МПУ» (за згодою)
	3. Забезпечення проведення моніторингу інформаційного наповнення офіційних вебсайтів органів виконавчої влади.	Проведено моніторинг	Протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	4. Сприяння використанню рекомендацій щодо викладення суб'єктами владних повноважень інформації простою мовою та із застосуванням формату легкого читання органами державної влади в процесі своїх комунікацій.	У комунікаціях органів державної влади використовуються рекомендації	Впродовж року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	5. Надання консультативної допомоги відповідним підрозділам із питань доступу до інформації, інформаційної політики та комунікацій.	Надано методичну допомогу	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	6. Сприяння проведенню заходів направлених на укомплектування штатних одиниць структурних підрозділів відповідальних за доступ до публічної інформації, зв'язків із громадськістю, інформаційної політики та комунікацій.	Укомплектовані структурні підрозділи	Протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	7. Сприяння відновленню трансляції пленарних засідань Верховної Ради України.	Відновлено трансляцію	Протягом місяця після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП
	8. Створення умов для забезпечення доступу до засідань колегіальних суб'єктів владних повноважень	Проведено роз'яснювальну роботу	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
III. Підвищення рівня стійкості населення України до дезінформації та маніпулятивної інформації	1. Забезпечення реалізації Національного проекту з медіаграмотності «Фільтр».	Проведено заходи в рамках реалізації Національного проекту з медіаграмотності «Фільтр»	Постійно	МКІП
	2. Здійснення заходів, спрямованих на реалізацію політики «єдиного голосу» державних органів в інформаційному просторі.	Інституційно посилено роботу Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (Головна редакція «Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки») (за згодою)
	3. Забезпечення надання методичної підтримки органам державної влади з питань протидії дезінформації та маніпулятивної інформації.	Надано методичну підтримку	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (Головна редакція «Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки») (за згодою)
	4. Забезпечення впровадженню заходів направлених на підвищення навичок населення, зокрема працівників державного	Проведено семінари (тренінги) з тематик медіаграмотності, протидії дезінформації,	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (Головна редакція «Центр стратегічних комунікацій

<i>Ціль</i>	<i>Найменування заходу</i>	<i>Індикатор виконання</i>	<i>Строк виконання</i>	<i>Відповідальний за виконання</i>
	сектору, з тематик медіаграмотності та протидії дезінформації.	кризових та стратегічних комунікацій		та інформаційної безпеки») (за згодою) Укртелерадіопресінститут (за згодою)
	5. Надання сприяння в проведенні постійного моніторингу інформаційного простору України, в тому числі в мережі інтернет, із метою попередження порушень законодавства та упередження потрапляння в інформаційний простір неправдивої, дискримінаційної, пропагандистської інформації.	Проведення моніторингу	Протягом року після припинення чи скасування воєнного стану	МКІП УНІА «Укрінформ» (Головна редакція «Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки») (за згодою)